

Slovenski dom

Štev. 143.

V Ljubljani, ponedeljek 27. junija 1938.

Leto III

Sprejemi gostov iz Francije in ČSR v Ljubljani:

Češki Orli in Orlice so včeraj osvojili Ljubljano

Ljubljana, 27. junija.

Ljubljana je mesto, ki ga je, kakor vemo iz bližnje in daljnje preteklosti, lahko osvajati. Osvajali so ga bratje, prijatelji, včasih tudi neiskreni prijatelji. Toda tako do dna, tako pristno in tako po razpoloženju svojega srca ni bila Ljubljana osvojena še od nikogar, kakor v soboto zvečer od Francozov, še bolj pa včeraj dopoldne od impozantne vojske čeških Orlov in Orlic. Po ljubljanskih ulicah, po katerih so včeraj korakale kolone bratov in sestr iz ČSR, so bile ves dan poslale s pisanimi cvetjem, kakor še nikdar. Cvetje je bilo včeraj samo eden droben, toda živ izraz ljubezni in čustev, ki jih do slovanskih bratov na nevarnem severu prav te čase goji resnična Slovenija in resnična Ljubljana. Vsa impozantna armada, ki so jo poslali Čehi v Ljubljano, vsi gledalci pa tudi obsojvalci so videli, kako je v slovenski prestolnici tedaj, kadar ne govori politika, marveč govori ljubezen.

Sobotni večer in včerajšnje dopoldne nam kaže eno samo pestro vrsto gniljivih mogočnin, prepričujočih slik in prizorov, o katerih je že bilo veliko pisanih in usmetnih poročil. Naj tu obnovimo dve: sprejem francoskih gostov v št. Vidu in sprevod čeških Orlov in Orlic od postaje na Kongresni trg.

★

Štotine plamenic v št. Vidu

Francoski vlak polahko drvi skozi nočno Ljubljano čez polje v št. Vid. Nihče ne more razumeti, da je mogoče v tako majhni prestolnici kakor je slovenska Ljubljana, mogoče sprejemati goste, ki so prišli tisoče kilometrov daleč, s takim temperamentom, s tako živostjo, s tako odkrito ljubeznijo. Na vseh straneh začudenost, izpraševanje, begotno obnavljanje spominov, ki se izražajo v odsekanih besedah: »Rakek... meja... godba... cvetje, stotine ljudi, kajto... kako to mogoče?«

Se preden je moči odgovoriti, plane vlak v morje plamenov. Vse tiči k oknom. Spet novo presenečenje in to največje v teh kratkih urah. Ves dolgi prostor pred postajo v št. Vidu je zasut z mladino, s fanti, z dekleti, z ljudmi vseh starosti, ki so zdaj, ob enih ponoči prišli od blizu in daleč. Med njimi so stari možje in žene, vsi drže v rokah plamenice, vsa postaja miglja v teh prisrčnih nočnih ognjih, izmed katerih vstaja burno vzklikanje mladine in gromki kriki postrojenih fantovskih vrst. Med njihove pozdrave udarjajo bojevitane fanfare marseljske.

Gostje so ganjeni do solz, gnetejo se z vozov, skačejo skozi okna, nihče ne more verjeti, da je v majhnem, skoraj podezelskem kraju ob tej uri moči spraviti na noge toliko tako živih in razgibanih ljudi. Sprejem v št. Vidu je zaradi vseh teh drobnih reči še mogočnejši kakor v Ljubljani. Po pozdravih, ki jih v mojstrski francoski izreka domačin profesor dr. Bajec, po odgovoru francoskega abbeja Jollya, ki pravi, da je o navdušenju Slovencev za katoliško Francijo pripovedoval pred odhodom v Parizu kardinal Verdier, po vsem tem se razvije sprevod skozi št. Vid, ki je ves v lučih in na nogah. Godba udarja slovenske koračnice, ki razgibljejo ude celo gostom, utrujenim po 36-urni vožnji iz Pariza.

Cez ves kraj, čez nočno polje, ki se razteza tja do spečih planin, se ori vzklikanje in pesem vse dotle, dokler zavod sv. Stanislava ne sprejme gostov k počitku — za prvo noč v neznani, a vendar v tako bližnji jim Sloveniji.

★

Sinje češke kolone na ljubljanskih ulicah

Vroč nedeljsko poldne, nenavadno za te čase, vendar čudovito lepo. Ves predel Ljubljane od začetka raztegnjene Masarykove avenije, čez Miklošičevo, čez monumentalni frančiškanski trg, po ožini Wolfove, mimo Zvezde, do mogočnega stebrova pri nunah, je podoben ogromnemu pisnemu vrvečemu pričakujočemu roju. Na širnih prostorih pred postajo se formirajo kolone češko-slovanskih orlov, orlic in mladine za sprevod. Pri vsem tem prebiranju slikovitih krojev, gozda zastav in mladih peres stoji kakor zvesta straža četa 600 slovenskih fantov, postrojena ob robu ceste. Med množicami, ki vzklikajo in se vžigajo ob vsakem novem češkem oddelku, so maloverneži in nasprotniki, ki niso mogli česa takega verjeti, a ti so redki. Zdrava, desetisočglava ljudska množica, ki sodi po dejstvih in po poštenih resnici, je bila prepričana prvi trenutek in daje temu prepričanju izraza v viharjih manifestacijah v nepretrganem orkanu pozdravljanja, vzklikanja. Vse ceste se začno spreminjati v valovje rok, zastavic, v orkan pozdravljanja, ko se prvi oddelki začno premikati po Miklošičevi cesti.

Vse hiše, vsi balkoni, vsa okna so polna pisanih ljudi, vse povsod se nagibajo iz njih radostni obrazi, da vidijo največji, najimpozantnejši, najpristronejši sprevod, kar jih je Ljubljana videla od evharističnega kongresa dalje. Ženske z

naročji cvetja, rdečih nageljnov, vrtnic, kresnic, začno rositi na ulico in na korakajoče kolone pisani dež, ki kmalu zasuje vso cesto. Bratje s seвера, sinja vojska, preskušena po nedavnih temnih in grozečih dneh, koraka po cvetju v Ljubljano, po cvetju, ki posreduje med slovanskimi in njihovimi čustvi. Čustva, s katerimi jih sprejema Ljubljana so še tisočkrat lepša in prisrnejša od cvetja.

Cloveku, ki vé, koliko umetnega spodbujanja in demagogije je ponavadi treba Ljubljani, da se vsaj na videz razživi, se zdi ta vihar, v katerega se je spremenila Miklošičeva cesta, ko stopajo nanjo Čehi, neverjeten, nemogoč, tako da se znanci in neznanci sprašujejo, odkod in zakaj vse to. Toda ni časa za taka zapečarska razmišljanja, zdaj teko minute živih prepričujočih vtisov, ki bodo ostali neizbrisni.

Za prvo četo slovenskih fantov, ki korakajo za svojim praporom v prekrasnem in do zadnjega giba simultanim redu, kakor ga ne vidimo pri nobeni paradi, se vale v odmerjenih presledkih sinje kolone čeških orlov. Pred njimi plapolata 50 praporov, prvi je čudovita zastava iz lahne svile, ogromna, na njej nosi mogočen orol v zaletu križ, okrašen z lipovim listjem. Za tem praporom vihra v petdesetih izvodih vsa zmago-slavna zgodovina češkoslovaškega orlovstva od prvih dni pa do zadnjega časa, ko se je orlovstvo izkazalo za najzanesljivejšo prostovoljno vojsko v obrambi svobode in neodvisnosti.

Za društvenimi prapori korakajo elegantni mladeži, v belosivih krojih in nosijo na ramah

plapolajoče morje veselih svobodnih slovanskih barv. Za temi udarja kolona za kolono z odmerjenim, preskušanim, odločnim korakom. Ob tisoč in tisoč obrazih, ki pozdravljajo strmiyo vanje se bratom Čehom kar same prožijo roke. Ulica se trese od gromkega pozdravljanja in navdušenega valovanja spremljajoče jih množice.

Kakor zlat potok se med umerjene barve krojev razlijo rdeče in zlate narodne noše, najčudovitejši izraz češke umetnosti in narodnega bogstva. Za temi prihajajo dekleta v lahmem, nič utrujenem koraku, prihajajo dostojanstveniki in voditelji, spet nove moške kolone, potem civilisti, nazadnje vojska slovenskih fantov in deklet, ki zaključijo sprevod. Za sprevodom policija in reditelji s težavo in z vsem naporom komaj zadržujejo desetisočglavo množico, ki valovi, vpije in se raduje in bi skoraj predrla zaporo, poplavlila vso dolgo in široko cesto ter zalila skupine v sprevodu. Ulica je podobna pisnemu razviharjenemu morju, ki se žene za brati Čehi na Kongresni trg do nunske cerkve, ki sprejema prihajajoče goste, da se bodo za srečno pot in za ljubezen, katere so bili deležni ob prvih korakih na slovenskih tleh, svojemu Najvišjemu Poveljniku, Gospodu vseh vojnihi trum miru.

Vse množice pa, ki dero na Kongresni trg in se od tam raztekajo na domove, se sprašujejo ob te mveličastnem sprevodu eno: Kako bo šele v sredo, ko bodo Ljubljano in Slovenijo prepričevali in ostajali desetisočletni mladine v največjem sprevodu, kar jih je videla Jugoslavija.

Pred novimi zapletljajmi zaradi Španije

Valencijska vlada grozi Nemčiji in Italiji z vojaškimi ukrepi

Pariz, 27. junija. o. Barcelonska vlada je po svojih zastopnikih v Parizu in Londonu sporočila, da bo v primeru, če se bodo ponavljali nacionalistični letalski napadi na njena mesta, začela z vojaškimi ukrepi proti državam, ki podpirajo generala Franca in da bodo njena letala bombardirala mesta teh držav.

Parisko časopisje posveča največjo pozornost poročilom o napovedanih represalijah barcelonske vlade proti bombardiranju iz zraka. Listi se posebno bavijo z vprašanjem letalskih oporišč, iz katerih so letala odletela z namenom, da napadejo nekatera mesta. Parisko časopisje izraža prepričanje, da bo odločno stališče, ki sta ga zavzeli glede tega vprašanja londonska in pariška vlada, preprečilo vsi nepremišljen korak od strani valencijske vlade.

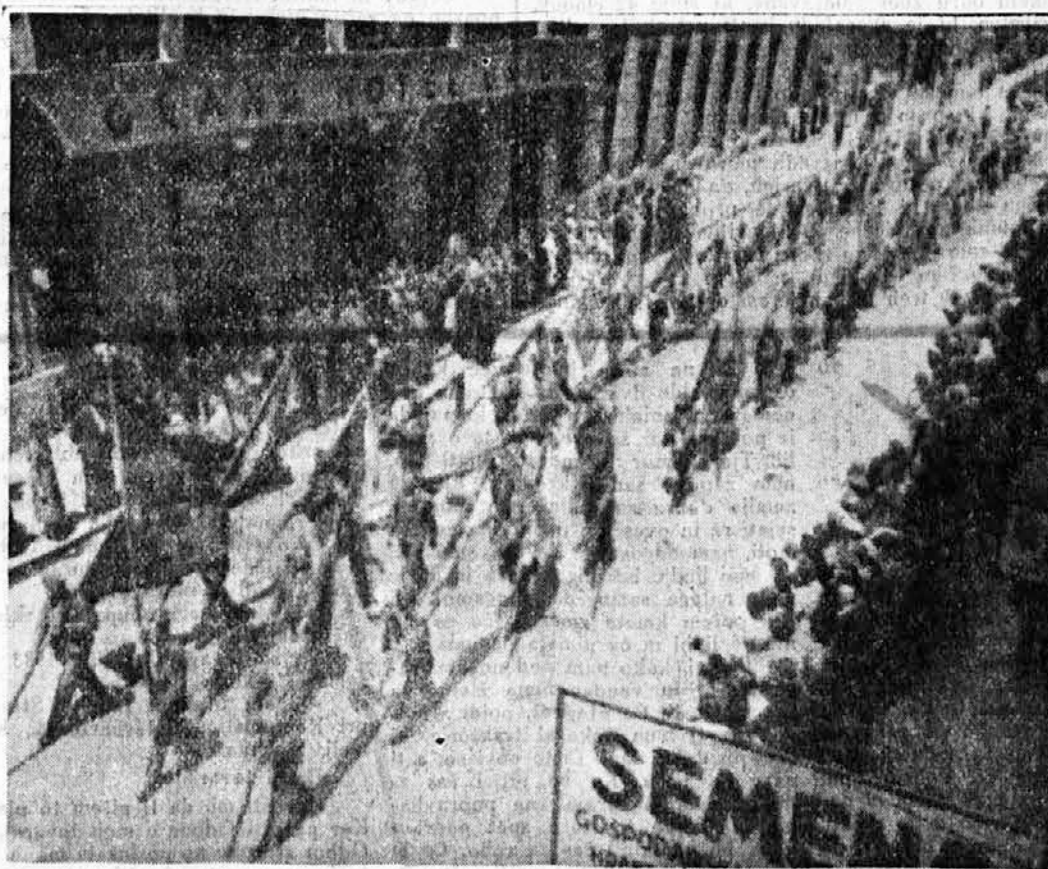
Parisko časopisje obsoja korak veleposlanika rdeče Španije ter ga smatra za izzivalnega. Trdi, da Francija in Anglija ne bosta v nobenem primeru sodelovali v takšnem političnem preobratu, kakršnega si žele v

Barceloni, kajti takšen preobrat mora zaradi okolnosti dovesti do splošne evropske vojne. »Petit Journal« piše, da to neverjetno ravnanje rdeče Španije more prinesiti samo še večje simpatije za nacionalistično gibanje generala Franca. Francija in Anglija že tako simpatizirata z nacionalističnim španskim voditeljem. Kadarkoli se Italija in Anglija približata, nastanejo v španskem sporu novi zapletljajji. »Petit Parisien« pravi, da Francija ne bi hotela biti prisiljena zaradi kakršnihkoli represalij sodelovati v splošnem španskem sporu.

Prvega nastopa na vsesokolskem zletu v Pragi se je udeležil predsednik republike z vsem diplomatskim zborom. Nastop je gledalo 150.000 ljudi.

Tretji mednarodni kongres organizacij, ki skrbe za izobrazbo in zabavo delavstva, se je začel pod Mussolinijevim predsedstvom včeraj v Rimu.

Sprevod čeških Orlov in Orlic

Slovenska dekleta pred kolodvorom, češke Orlice na Miklošičevi cesti, fronta slovenskih fantov pred kolodvorom. Zgoraj zastave čeških Orlov v sprevodu.

Naročnikom in bralcem!

Opozarjamo vse naročnike in kupovalce »Slovenskega doma«, da zaradi državnega praznika jutri, v torek, 28. junija, »Slovenski dom« ne bo izšel. Pač pa bo izšel v sredo, 29. junija na šestih straneh in sicer ob dveh popoldne s poročili in fotografijami o največji in najimpozantnejši manifestaciji mednarodnega mladinskega tabora, o sprevodu 29. t. m. dopoldne, v katerem bo korakalo 15.000 fantov in deklet.

Udeležite se!

Ponedeljek, 27. junija:

na Stadionu:

- 15—19: a) mednarodne tekme v lahki atletiki;
- b) slovanske tekme članov v višjem oddelku;
- c) tekme mladcev za prvenstvo posameznika v telovadnem deseteroboju;
- č) slovanske tekme članic za prvenstvo posameznice;
- d) tekme v odbojki (člani in mladci);
- e) tekme v odbojki (članice in mladenke);
- f) tekme inozemskih društev po njihovem narodnem programu.

20—22: Mednarodna akademija v Unionu.

Torek, 28. junija, dopoldne:

- 9—12: a) mednarodne tekme v lahki atletiki;
- 7—13: b) slovanske tekme članov v nižjem in srednjem oddelku;
- c) tekme vrst mladcev;
- č) slovanske tekme vrst članic;
- d) tekme vrst mladenk;
- e) odbojka Češkoslovaška : Jugoslavija (reprezentanca);
- 8—12: Zborovanje prosvetnih delavcev ZFO v Unionu.
- 9: Blagoslovitev zastave VDK v kapeli Marijanišča na Poljanski cesti, nato do 12 zborovanje prosvetnih delavk.

Vesti 27. junija

Barcelonska vlada je izdala poročilo o stanju posevkov na svojem ozemlju. Po tem poročilu bo žetev v vladni Španiji zelo dobra. Poročilo naj služi predvsem pomiritvi prebivalstva, ki se boji gladi.

Po vsej Franciji so bila včeraj zborovanja bivših bojevnikov, na katerih so govorili razni ministri in strankarski voditelji. Vsi so poudarjali, da se morajo prav bojevniki v teh nevarnih dneh zavzemati za narodno slogo in pripravljenost vseh Francozov.

Iz angleške vladne politične skupine je izstopil lord Robert Cecil zaradi zadnjega Chamberlainovega govora o bombardiranju angleških ladij v Španiji.

Italija lahko danes mobilizira 9.800.000 ljudi, starih od 18 do 55. let. Razen tega spravi lahko pod orožje 2.300.000 črnih vojakov iz Afrike. Tako piše tajnik italijanskega vojnega ministrstva general Pariani.

Uredbo o varstvu francoske trgovine je podpisala francoska vlada. Po tej uredbi bo lahko vlada spremenila carinsko tarifo.

Pogajanja med Sveto stolico in Litvo glede konkordata bodo v kratkem končali.

Ahesinska proizvodnja kave, kakava, mesa, bombaža, rudnin in pšenice, bo kmalu osamosvojila italijanski trg uvoza, piše argentinsko časopisje.

Poklonitev francoskih telovadcev Vodniku in Iliriji

Ljubljana, 27. junija.

Včeraj so francoski gostje naredili izlet na Smarno goro, zvečer pa so na vrtu šentiviških škofovih zavodov priredili krasen koncert.

Davi ob 9 je Magistrov avtobus pripeljal 60-člansko godbo francoskih telovadcev pred Napoleonov spomenik, da se poklonijo svojemu nekdanjemu velikemu cesarju. Zaradi kratko trajajoče lahne plohe se je svečanost nekoliko zakasnila. Francoski telovadci so se formirali v sprevod, v katerem so nosili tri zastave in prapor. Ob zvoku godbe so telovadci korakali v štiristopih okoli spomenika ter se nato postavili v strumno vrsto ob spomeniku. Ob navzočnosti francoskega konzula gospoda Remeranda ter predsednika Mednarodne zveze katoliških telovadcev g. Hebranda so nato položili vredno tep venec na spomenik. Fanfare so najprej zaigrale »Klic mrtvim«, nato pa je godba pod vodstvom dirigenta Mondiera intonirala našo državno himno in francosko marseljezo.

Francoski telovadci so nato odkorakali pred spomenik Valentina Vodnika, kjer so obhajali podobno svečanost kot pred Napoleonovim spomenikom. Tudi tu so položili lep venec v počastitev spomina velikega buditelja Ilirije. Tudi tu se je zbralo veliko število občinstva, ki se je z globokim občutjem udeležilo te svečanosti.

Odtod so se Francozi podali v sprevodu na Stadion, kjer bodo priredili koncert.

Bratje Čehi v naši sredi

Gotovo še od velikega evharističnega kongresa v Ljubljani ni bila naša slovenska prestolnica nikdar tako svečano razpoložena kakor včerajšnji dan, ko je sprejemala svoje tuje in domače goste, ki so prišli na veliki slovenski mladinski tabor. Brez dvoma takšnega sprejema še niso nikdar doživeli na Slovenskem bratje Čehi kot včeraj, ko je z njimi delila svoj veliki praznik in najprisernejšem razpoloženju vsa okrašena in slavnostno razpoložena slovenska zemlja, posebno pa še njeno zdravo srce — Ljubljana. In ob tem prirerem utripu se je razvnelo bratsko česko srce. Ni moglo opisati slavnostnega in prirerene veselja razpoloženja, ki je navdajalo srca tisočev in tisočev domačinov in tujcev, bratov istih misli in sre, mnozice, ki so se zgrnile včeraj v beli Ljubljani. Kdor je sam doživel ta včerajšnji slovenski praznik, ga je mogel tudi edino pravilno dojeti.

Českoslovaški gostje so se pripeljali s tremi posebnimi vlaki preko Budimpešte. Kjerkoli so se na naših postajah ustavili, povsod so bili deležni navdušenega prejema, kakršnega more prirrediti naše ljudstvo le onim, ki so jim posebno pri srcu, ki so jim po sre in duši bratje.

Pot čehoslovaških Orlov po Štajerskem

Maribor, 27. junija.

Včeraj jutraj so potovali čehoslovaški Orli iz Prage v Ljubljano na mladinski tabor po štajerskem delu naše slovenske domovine. Prispeli so v treh posebnih vlakih, ki so vozili eden za drugim v majhni razdalji. Prihod posebnih vlakov je bil prijavljen na slovenskih tleh okrog 3 jutraj, na Madžarskem pa so imeli vlaki velike zamude ter so prispeli šele okrog 7 v Ormož. Prvi pozdrav je bil v Ormožu, kjer je jutraj ob tleh pričakovalo vlake okrogno ljudi, ki so se potem razšli, kljub temu pa je prišlo tudi pozneje k sprejemu veliko domačinov. Vlaki so se ustavljali za nekaj minut, prav tako potem tudi v Ptuj, kjer je zopet več sto ljudi pričakovalo drage bratske goste. Tu so pričakali goste okraj glavar Beletz, mariborski podžupan Žebot ter vodstvo fantovske podzveze v Mariboru, in sicer dr. Jeraj in Kolnik. Godba pragerških železničarjev in več sto navdušene mladine je prirredilo Čehoslovakom prirerčen sprejem.

Prirerčen sprejem v Celju

Celje, 26. junija.

Celjski Fantovski odtsek in Dekliški krožek sta nestrpno čakala poročila, kdaj se pripeljejo skozi in v Celje naši slovanski bratje. Danes okoli 8 jutraj se je zbrala na peronu celjskega kolodvora velika mnozica, ki je nestrpno čakala prihoda vlakov. Peron je bil okrašen s cvetjem, državnimi in narodnimi zastavicami, raz hiš pa so plapolale trobojnice. Ob 8.43 je vozil skozi Celje prvi vlak čehoslovaških Orlov in Orlic. Skozi postajo je zelo počasi vozil, mnozica pa je viharno in navdušeno vzvikala slovanskim bratom. Nadvse impozanten je bil sprejem bratov in sester, ki so se pripeljali z drugim in tretjim vlakom. Pri sprejemu drugega vlaka se je zbralo na kolodvoru nad 2000 ljudi. Val navdušenja je prevzel mnozico, ko je obstal vlak in so izstopili nekateri bratje iz vozov. Vzvikljanja ni bilo konec, dokler ni prevladala koračnica česke države in jugoslovanske himne. Čete članov Fantovskega odtoka in četa članice Dekliškega krožka v krogih je stala mirno. Članice Gospojnega društva, članice ter mladinke Dekliškega krožka so pripelje bratom in sestram nad 560 šopkov z rdečimi nageljni, člani in mladci pa so obaspali goste s cvetjem in zelenjem. G. župan Mihelič je pozdravil slovanske brate v imenu mesta Celja, za njim pa s krasnim nagovorom še predsednik celjske Podzveze fantovskih odtokov g. profesor Bitenc.

Godba je nato zaigrala orlovsko himno, ki so jo peli vsi, tudi češki Orli in Orlice. V imenu čehoslovaških Orlov se je zahvalil starosta in vodja na tem vlakcu ter v izbranih in krepkih besedah poudarjal slovansko edinstvo. Nato so članice in člani pogostili goste z zajtrkom in prigrizkom. Po polurnem bratskem razgovoru in že res domači slovanski družabnosti, petju in vzvikljanju je bilo dano znanje za odhod. Godba je zaigrala, mnozica pa je vzvikljala in mahala z robcami. Čez deset minut je privozil tretji vlak, ki bi moral voziti skozi Celje. Ko je mnozica zagledala vlak, jo je zajel nov, še silnejši val navdušenja. Goste so ponovno pozdravili mestni župan g. A. Mihelič in prof. Bitenc, za češke Orle pa se je zahvalil starosta g. Polak iz Brynyclova. Zal le, da je moral vlak tako hitro odpeljati.

Sprejem bratskih čehoslovaških Orlov in Orlic v Celju nam bo ostal vedno v najlepšem spominu!

Veličasten sprejem v Ljubljani

Na ljubljanskem glavnem kolodvoru je bila že davno pred prihodom vlakov, s katerimi so se pripeljali češki gostje, zbrana velika mnozica občinstva, ki ni hotela zamuditi prilike, da bi mogla s svojo obilno udeležbo dokazati svoja bratska čustva do bratskega naroda. Prav tako je stal pred kolodvorom in ob Miklošičevi cesti že precej prej, koledar je bil napovedan prvi češki vlak, gost spalir navdušenih mnozice. Dekleta so pripravila mnogo cvetja, da z njim obsujejo svoje drage goste. Na postaji so bili tudi že zbrani številni zastopniki, med drugimi zastopnik banke uprave in zadržanega g. bana banski referent g. Wagner, mestni župan dr. Adlešič, čehoslovaški konzul g. Minovsky in francoski konzul g. Rembrand, predsednik Zveze fantovskih odtokov dr. Žitko in predsednik tabora g. Hvale, predsednik VDK gđ. Pogacnikova, predsednik JC-lige dr. Egon Stare z odbornikom dr. Murkom, predsednik Češke občine v Ljubljani g. Ryška ter drugi reprezentanti. Navzgo je bil tudi g. František Leiner, poslevoedeči podpredsednik čehoslovaškega Orla (predsednik je minister dr. Šramek). G. Leiner je prišel v Ljubljano že davi ob pol 2 ter so ga na kolodvoru sprejeli in pozdravili častna četa slovanskih mladcev, 60 po številu, ki jih je vodil g. Peršuh, ter godba »Sloga«.

Prvi je spregovoril gostom v pozdrav predsednik Zveze fantovskih odtokov dr. Žitko.

Prirerčno dobrodošlo je nato izrekel bratskim gostom ljubljanski župan dr. Juro Adlešič, zatem pa sta spregovorila še v imenu vodstva dekliških krožkov gđ. Mihaela Lenčotova, v imenu Jugoslovanske-čehoslovaške lige dr. Egon Stare ter predsednik Češke občine dr. Ryška.

V krasnem, silno prirerčnem govoru se je za tople pozdrave zahvalil v imenu čehoslovaških Orlov gosp. František Leiner, poslevoedeči podpredsednik Čehoslovaškega Orla. Svoj govor je končal z vzvikom: Bog živi ozko povezanost Čehov z Jugoslovani! Bog živi slovanski narod!

Val silnega navdušenja je zajel zbrane mnozice, ko se je začel pomikati proti postajališču prvi vlak čeških gostov. Gromki vzvikli so se razlegali in se od velikega navdušenja kar niso mogli poleči. Dekleta so obsula goste s cvetjem. Nastalo je razpoloženje, kakor bi se po dolgem času spet vrnil v domovino naši bratje in sestre, s katerimi se je toliko časa nismo videli. Prirerčno so si stiskali roke, veselje ob svidenju je bilo nepopisno prirerčno. Nato je gošba najprej zaigrala koračnico, zatem pa obe državi himni: »Kde domov muji« in »Bože pravde«. S prvim vlakom so se pripeljali člani župe iz Brna, ki je prinesla s seboj tudi svoje krasne prapore. Gostje so se nato postavili v red pred kolodvorom, kjer je stala tudi četa krepka četa strumnih slovanskih fantov. Tu je prva skupina počakala na prihod drugih dveh vlakov, ki sta kmalu nato privozila na ljubljansko postajo. Nič manj prirerčni prizori kot prej so se pojavili tudi, ko so se s tema dvema drugima vlakoma pripeljali v Ljubljano člani župe iz Pterova in Prage. Vse govore, s katerimi so naši zastopniki pozdravili čehoslovaške goste, in one, s katerimi so se njihovi zastopniki zahvalili za prirerčen sprejem, so prenašali po zvočnikih.

Sijajen koncert pevskega zbora »Moravan«

Večer izrednega glasbenega užitka in prirerčnega bratstva

Ljubljana, 27. junija.

Sinoči je bila velika uniionska dvorana spet vsa v svečanem razpoloženju, ko je nastopil v njej ne samo v Brnu, pač pa tudi drugod v tujini znani in priznani akademski zbor »Moravan«. Člani tega zbora so se obenem z drugimi čehoslovaškimi gosti, ki so prišli na veliki Mladinski tabor, pripeljali v Ljubljano, kjer so jih prirerčno sprejeli zastopniki Akad. pevskega zbora iz Ljubljane.

Ob napovedani 9. uri se je prikazal na uniionskem odru zbor »Moravan«, ki šteje 42 članov. Občinstvo, ki je skoraj do kraja napolnilo veliko dvorano kljub neprimernemu letnemu času za koncertne prirreditve, je pevec navdušeno pozdravil in se s tem že vnaprej toplo zahvalilo za krasno pesem, ki so jo vnesli Moravani tudi v Ljubljano. Že ob prvi točki, ki so jo z vso preciznostjo in izredno zvočnostjo izvedli moravanski pevci, je bil sleherni poslušalec uverjen, da ima pred seboj odlični zbor, ki težko najde primere, in da so popolnoma upravičene vse številne pohvalne kritike, ki smo jih o tem zboru brali v tujem, pa tudi že v domačem časopisu.

Po prvih treh točkah je zastopstvo treh članov

Prvi dan mladinskega tabora pod pokroviteljstvom Nj. Vel. kralja Petra II.

Stadion ob hudih mednarodnih bojih

Ljubljana, 27. junija.

Od jutra do večera zdaj na Stadionu ni miru. Le opoldne nastane kratek odmor, ko gledalci in tekmovalci odhajajo h kosilu. Toda kmalu se spet vračajo, zgodaj je pričena polodnanski program. Včeraj je bil prvi dan tekmovalca za mednarodno prvenstvo posameznikov v mešanem dvanajststerboju. Dopoldne so naši ljudje na kolodvoru še prejemali ostale češke telovadce, ki so se pripeljali v poznih dopoldnanskih urah. Dan je nosil v mestu že znamenje pričetka in uvoda, na Stadionu pa so bile v teku že žive borbe: tam je bil ves dan v znamenju napetega tekmovalca med našimi, čehoslovaškimi in francoskimi telovadci. Visoka kvaliteta telovadna stanca vseh telovadcev je začudila vse prisotne, ki so bili od točke do točke nad posameznimi izvajalnji bolj navdušeni. Praznično razpoloženje in občutek velikega dogodka pa sta postala že živejša in intenzivnejša, saj se je prireditve razvijala na tako impozantnem in tako lepo urejenem športnem prostoru kakor je zdaj naš Stadion.

Pred Stadionom in ob robu arene

Iz mesta prihajajo mnozice po Dunajski cesti. Ob obeh straneh ceste so nameštene razne stojnice, okrog katerih se gneto ljudje. Zvočniki grme v poletni dan, radio se oglašja, veter raznaša glasove daleč tja v mesto in na periferijo. Pred glavnim vhodom v Stadion se gneto ljudje, ki kupujejo vstopnice. Nekateri postavajo in se pogovarjajo, drugi se prerivajo med njimi in skušajo čimprej priti mimo cerberov, ki stražijo budno ob vratih. Ko stopiš na Stadion — pa tudi že precej prej, že od mitnice naprej — zaslišiš glas napovedovalca: dober zvočnik izborna ojačuje izgovorjeno. V treh jezikih se oglašajo napovedi: v slovensčini, v francosčini in v češčini. Okrog glavne tribune, blizu katere se razvija v glavnem program za mednarodno prvenstvo v dvanajststerboju, se je že včeraj dopoldne razvil lep venec gledalcev, popoldne pa se je ta venec še raztegnil in zgostil. Pisana trakova segata — s stopniščnimi prehodi, ki vodijo v areno prekinjena na vsaki strani par do tribune, proti vzhodu pa skoraj do sredine. Na notranji strani rjavega zidu, ob katerem so zunaj druga k drugi nanizane stojnice z živili in s piščajo, kjer pa zdaj še ni prav hudega prometa, se premikajo gor in dol reditelji, postajajo stražniki in hite zapozneli gledalci, da bi čimprej prišli tako daleč, da bi lahko od blizu videli, kako se kaj drže naši in tuji tekmovalci. Od časa do časa se ustavljajo, dasi se jim mudi: pravkar je v teku vaja, ki jo nekdo vzorno izvaja. Ko je v kraju, se že z mostička na tribuni oglašajo napovedi, ki sporočajo občinstvu ime tekmovalca, ki je pravkar končal svojo vajo. Novodošli spet pohite in gledajo po najprilavnejšem prostorčku. Urno sedejo na betonsko stopnišče in že so sredi dogodkov, ki se naglo vrste.

Ce se komu na Stadionu mudi, se mudi brez dvoma rediteljem. Zdaj jih vidite kar celo tropico v areni, pa kmalu tam spet ni nikogar, pač pa hi-

lita dva ali trije tik ob zidu, nekdo naglo teče po stopnišču, dva sta pravkar izginila skozi spodnji vhod v tribuno, nekaj pa se jih je postavilo v velikih razdaljah prav na vrhu betoniranega obrobja. Druge ljudi se še da nekako ukrotiti in jim dopovedati, da tega ne smejo, da sem ali tja ni dovoljeno, da je v interesu prireditve, če jih ubogajo. Otroci pa imajo svojo pamet. Kakor živo srebro so, ne strpi jih dolgo na enem kraju, ne prestando se morajo premikati, presedati, laziti gor in dol, hoditi k vodovodu, poskušati, kako bi se zmazali v areno. S temi imajo reditelji največ in najhujšega dela. Stražniki se drže modro kakor očelje, ki nadzirajo veliko družino in z budnimi očmi pazijo, da njihovi veliki otroci ne »streljajo kozličkov« in ne »skakaajo čez ojaec«. Zamisljeni in resni so kakor pastirji, ki pasejo ljudstva in upravljajo narode. Počasi se premikajo, malo pogledajo, kaj se godi v areni, pa spet s skrbnimi očmi prelete vrste svojih ovčic, ki so jim bile zapupane v varstvo. Nič hudega se ni zgodilo, spet se lahko posvete opazovanju dogodkov v areni. Napetost na obrazu in skrbna pazljivost v očeh se sprostita, pa ne za dolgo. Kaj pa, če zdaj kaj ni v redu tam gori? In spet se morajo obrniti ter pregledati in ugotoviti, če se je položaj kaj izpremenil med tem, ko so se za dve, tri minute obrnili v areno. Tam so ljudje, ki so tako spretni, da bi jim tudi oni najrajši ploskali, saj res zaslužijo pohvalo. Ploskali bi jim in jim klicali »živci«, toda kaj, služba je služba in ne gre, da bi ta čas, ko so v uniformi, vidno dajali izraza svojim čustvom ter pustili svojemu navdušenju prosto pot. Le potihem se vselej domačih uspehov in občudjuju tuje tekmovalce. Samaritani za zdaj še niso imeli prehudega dela, glavna skrb jih čaka takrat, ko se bodo v Stadionu trle mnozice, ki se bodo zgrnile in zgnetle z vseh strani. To pa bo v sredo, ko bo glavni in zaključni dan velikih prireditve mednarodnega mladinskega tabora. Ce bo oblačno in znosno, še ne bo hudega, toda če bo vroče in soparno, potem pa bodo imeli polne roke dela, saj se vedno ponavljajo ob takih primerih podobne stvari. Kjer je v vročem dnevu mnogo ljudi v gneči, tam vselej postane komu slabo. In samaritani pohite na delo. Včeraj zanje ni bilo preveč opravkov. Posedali in postajali so v glavnem okrog tribune, da bi bili, če bi se pokazala potreba, takoj pri roki. Res so morali nekajkrat naši in tuji gosti posneti kožo na dlaneh. Tudi kakšnega otročička, ki se je izgubil od mame ali od očeta, so sprejeli v svoje varstvo, ga ponesli po ozkih, polzarskih stopnicah na mostiček, ki je vrhu tribune ter ga predstavili napovedovalcu, ki je kmalu raznesel novico o izgubljenem in najdenem sinu ali hčerki po vsem Stadionu. Sploh pa je na tem mostičku kar nekakšen urad za izgubljene stvari. Kar kdo najde ali izgubi, sporoči tja gor, kjer spet poskrbijo, da zve mnozica za izgubo ali najdbo. Najprilavnejši način.

Brez te ne bi mogla izhajati prav nobena prireditve. Večinoma so to znanci in prijatelji glavnih delavcev na prirreditvi. Zdaj je treba skočiti sem, zdaj tja, prinesiti to stvar, odnesti ono, pomagati pri kakšni malenkosti, ki bi vzela mnogo časa, če bi jo morali opraviti ljudje, ki vodijo razvoj programa. Skratka, ti brezimni pomočniki v sili, katerih imen ne najdemo nikjer na svetu v nobenem programu in na nobeni listi, so prav dragocene moči, — seveda, dokler se jih ne nabere preveč. Potem je narobe svet in niso za drugega kakor za napoto. Na Stadionu so včeraj take amaterske pomočnike obdržali v areni le v skrajno zmanjšanem številu; vsi drugi, ki so se pod to ali ono pretežno poskušali vtihoapiti v sredo ali v neposredno bližino tekmovalcev, tehničnega vodstva in sodniške komisije, so kaj kmalu dobili prijazen »consilium abeundi«. Razumljivo je, da radovedne ljudi presneto mika, da bi bili dogledom vselej čim bliže, razumljivo pa je po drugi strani tudi dejstvo, da njihova blažena navzočnost kaj rada in zelo učinkovito moti naglo razvijanje dogodkov. Zato se jih ljudje, ki imajo v resnici opravka na igrišču, povsod na svetu otepljejo z vsemi štirimi in jih energično zavračajo.

Gledalci

Ce si se nekoliko poglobil v »socialno strukturo« včerajšnjega občinstva, si lahko zapazijo, da je bilo navdušenih menda še največ domačinov, Ljubljancev, kar je tudi razumljivo, saj ljudje z dežele pridejo v glavnem šele v sredo, odnosno v torek zvečer. Štiridnevno bivanje v Ljubljani bi bilo zanje predrago. Vendar je bilo tudi deželanov navzočih že prav lepo število. Mnogo ali boljše največ je bilo fantov in deklet, ki imajo že danes svoja tekmovalca. Videli si fante v krogih, članice dekliških krožkov, mladce in mladenke. Sicer smo pa včeraj »izluščili« zanimivo ugotovitev: ženskega sveta je bilo tolikrat najmanj toliko kakor moškega, če ne rajši še več. V glavnem so se obiskovalci razvrstili in posedli na južnem sektorju velikega betoniranega stopnišča, kjer so napolnili prvih sedem sektorjev in po prvih treh sektorjih severnega. Prav na najvišjem, skrajnem zgornjem robu se je seveda vlekel tenek pas, ena ali dve vrsti, še dalje kot do sredine arene. Brez dvoma je bilo prisotnih preko tri tisoč ljudi. Tisti, ki so bili na berlinski olimpiadi, pravijo, da tudi tam običajno na telovadnih tekmah ni bilo večjega obiska. Nekaj pa so včerajšnji gledalci pokazali: bili so pri ploskanju in pri klicanju zelo temperamentni, pa tudi na vso moč objektivni. Pa še nekaj lepega je pokazalo včerajšnje občinstvo: bilo je vzgledno disciplinirano, saj je pri vajah bilo povsem tiho in izvajalec ni motilo z izrazi svojega priznanja, medtem ko je vajo še izvajal. Odobravalo je šele, ko je bila vaja v kraju, takrat pa toliko bolj temerjito in navdušeno.

Tekmovalci

V areni je bilo živo. Tam so se okrog vsakega orodja zbirali tekmovalci; pri enem so bili Jugoslovani, pri drugem Francozi, pri tretjem Čehoslovaki. Sodniške komisije so stale nekoliko vstran in skrbno pazile na vajo posameznega tekmovalca. Francozi v belih dresih in s črno baretko na glavi so živahno gestikulirali; pridno so se pogovarjali. Zdelo se je kot bi imel prav slednji tekmovalci s seboj svojega sekundanta, ki mu je daljal nasvete. Pokazali so sijajno znanje pri poljubnih prostih vajah na drugu in na bradlj; precej slabši pa so bili na konju in na krogih. Zelo simpatični so čehoslovaški tekmovalci, ki so zares vprav zgledno disciplinirani. Skoraj brez besede so bili tudi v odmorih, ko so drugi živahno kramljali. Prav veselji pa smo bili naših tekmovalcev, med katerimi vlada vprav bratovski odnos in tovarištvo.

Naročajte Slovenski dom!

Andrew Smith:
Bil sem delavec
v Sovjetski Rusiji

Mati gre na trg, da proda, kar so nabrali včeraj otroci pa lezejo od vrat do vrat in prosijo kruha. Ponavadi ga ne dobe toliko, da bi jih težilo, zakaj na tisoče in tisoče jih je, ki lazijo po Moskvi po istem poslu.

Ko pridejo moški na delo, niso za rabo. Nimajo nobene volje in veselja za delo, ker nimajo dovolj jaski. V skupini restavraciji jim dajejo na mizo neosnaženo zelenjavo, gnilo, kuhano v velikih kotlih brez sleherne zabele. Nobeno človeško bitje bi ne žrlo te hrane. Veliko med nami jih je zaradi nje bolnih. Delavcem ni nič od tega, kaj bodo pridelali, zato delajo vse tjavdan. Orodje, ki ga zaženejo, kamor že je, se izgublja ali kvari. Ker sem brigadir, sem jaz odgovoren zanj A kaj morem?

Ustavil se je, potem je pokazal z roko na polje in vzviknil:

»Poglej malol Krompir cvete. V juliju smo in krompir šele cvete. Moral bi ga pa zdaj že kopati. In ko bo zrel, ne bo debelejši od oreha, pa še tega bodo pustili, da bo v zemlji zmrznil in zgnil v snegu. Kaj bi bilo z nami, če ne bi prihajali vi, delavci iz mesta na pomoč?

»Kaj imam razen življenja? Poglej, to je vse, kar imam na tem svetu.«

Pokazal mi je s prstom svoje raztrgane cape:

»Nimam niti drugih, da bi jih premenjal. Kar imam na sebi, je zdrgnjeno in zguljeno do zadnje niti. Zena in otroci so v enakem stanju. Kadar se zena vrne iz mesta, se pogosto dogodi, da ne prinese niti beliča, ker so ji pobrali vse za vožnjo po železnici in za tržnino. Pogosto imajo otroci več sreče. Nabero od dobrih ljudi kruha. Ponavadi pa tudi s tem ni dosti, zakaj delavci morejo malo dati. Če pa si maliči predrznejo beraditi po bogatejših ulicah, kjer žive oblastniki, jih preganja milica ali pa divji policijijski psi.

Ko se vrnem z dela domov, žene še ni. Moram ji iti naproti na postajo, ki je sedem kilometrov od tu. Ko se vrnem domov, je že pozno. Odpravim se v kasarno, toda otroci so ponavadi tako trudni, da padajo na tla in zaspe, ne da bi hoteli jesti.

Pripomnil sem med njegovim pri-povedovanjem:

»Če bo šlo tako naprej, vam ne bo nikdar boljše.«

»Kaj pa naj počnemo? Kmetije so nezadovoljni s sedanjim stanjem. Vidis tiste hiše tam doli? Tamle stanujejo načelniki. Žive dobro, veliko bolje kakor mi, toda ne razumejo o poljskem in kmečkem delu ničesar. Vedno slabše je. Imam tu nekakega »agronoma«. To je kos ženske, majhna

reč, ki ne more imeti več kakor osemnajst do dvajset let. Ustnice ima namazane, obleko po modi, komaj da je pogledala iz šole. Kaj ve ta o zemlji. Tja, kamor bi morali sejati lan, nam zapove saditi krompir, kjer je zemlja dobra za zelje, tam moramo sejati rž in oves. Če ji pravimo, da se moti, nam odgovarja, da ne vemo nič, da smo ljudje brez izobrazbe in da je naša naloga samo, da ubogamo. Ali biš potem kmetje zmerjal, če se jim nič ne ljubi in če nimajo poguma?

Poglej, kako nam pod nogami rase trava, in vendar nima živina ta čas nič jesti. Če utegneš, pojdi z menoj, pa ti bom pokazal traktorje, ki smo jih dobili lani. Cisto novi so, a ti rjave po polju. Ko bo prišel čas za delo, se bodo spravili na popravila, ne, ko bodo traktorji spet popravljeni, bo pa minil čas za rabo. Če bi si kdo od kmetov upal ziniti o čemerkoli, če bi se, recimo, pritožil nad vodstvom, bo segla po njem roka GPU in izginil bo za večne čase.

Moral bi videti, kakšna je bila ta zemlja, ko je bila še naša! Zetev je bila bujna, krompir je rasel debel kakor lubnice, imeli smo vseh vrst zelenjave, žita, ovas in še polno drugega. Imeli smo prašice, konje in krave. Teleta in prašice smo krmlili z mlekom, toliko smo ga imeli. Danes pa ga ni niti za otroke. Kokoši, piščanci, gosi so tekale povsod. S tem, kar dajejo jesti danes nam, bi ne bili prej krmlili niti prašica. Pet naših kmetov je prej naredilo več kakor danes dvesto ljudi na sovhoz. Pa nismo imeli drugega kakor konjske vprege, nič traktorjev. Da, da, tla nam gre, graždanin. Tako ne bo šlo naprej. Moralo se bo kaj spremeniti.«

Moje pismo Stalinu.

Ker sem bil zelo nezadovoljen s potekom dela v Elektrozavodu, sem se pritoževal pri vseh oblasteh in ustanovah, do katerih sem mogel in smel. Šel sem k Osipovu, ki je bil tehnični ravnatelj, šel sem k Odboru za trgovsko zvezo in nazadnje k Odboru komunistične stranke. Poslušali so me, toda ukrenil ni nihče ničesar.

Nazadnje sem obupal in sklenil, da pišem Stalinu.

To se je zgodilo julija 1933. Pisal sem takole:

»Jožefu Stalinu, tajniku Stranke pri Komunistični internacionali, Kremelj, Moskva.

Dragi tovariši!

Oprostite mi, da ti pišem to pismo. Ker pa niti Odbor v moji tovarni, ne Odbor stranke ne poslušata mojih pritožb, se moram obrniti nate.

Jaz sem ameriški delavec, eden od ljudi, ki so pristali komunizma od prve ure. Našel sem vzrok, zakaj delo v naši tovarni ne gre tako, kakor bi moralo, in zakaj ne moremo izpolniti programa, katerega dobivamo.

Delavci so res nezadovoljni z razmerami, v katerih živijo, ne brigajo se za svoje naloge in seveda slabo in malomarno delajo. Nihče se ne briga za drugo, kakor da doseže mnozico, ki mu je predpisana. Ni jim do tega, ali delajo dobro, ali slabo. Z orodjem ravnavo kakor svinja z mehkom. Tehničnih ravnateljstev te reči ne brigajo. Mislijo samo na eno reč, namreč kako bodo izpolnili svoj program. Načelniki strokovnih organizacij in načelniki stranke so ljudje, ki tehnično plati v industriji sploh ne razumejo.

Od tu in tam

Tridesetletnico svojega škofovanja v Bosni je praznoval te dni sarajevski nadškof dr. Ivan Šarić. Velikostnim praznovanjem so prisostvovali tudi zagrebški nadškof dr. Štepinac, škof v Križevcih dr. Njarađ ter dubrovniški škof dr. Čarović. Včeraj dopoldne so prišli slavljencu čestitasti številni predstavniki javnega življenja, zvečer pa je bila prirejena podoknica ter je ob tej priliki govoril poslanec dr. Jure Šutej. Tudi dr. Maček je poslal nadškofu Šariću svoje čestitke.

Ogromen požar je v soboto dopoldne izbruhnil v lepem borovem gozdu na polotoku Lapudu pri Dubrovniku. Gozd, ki je največje okras malega polotoka, je začel goreti v bližini vile nekega ruskega emigranta. Sprva so poskušali domači gasilci požar omejiti, pa se je ogenj zaradi silne vročine in vetra z neverjetno naglico razširil na ves kompleks. Gasilcem so prišli naprej v pomoč vsi vojaki, kar jih je v dubrovniški garniziji, po številu 400. Ker so bili tudi ti brez moči proti silnemu ognju, so poklicali na pomoč še tristo delavcev. Ves dan je trajalo gašenje in omejevanje požara z izsekavanjem v neposredni bližini stoječih dreves, vendar so proti večeru le preprečili, da ni pogorel ves gozd. Zgodila se je pa tudi huja nesreča. Nekaj vojakov bi bil kmalu zgorel. Vsega je ogenj uničil okrog 150.000 kvadratnih metrov borovega gozda.

Hajduk Pavle Dokič se še vedno skriva v gozdovih Homoljske planine. Že skoraj tri tedne ga zalezuje 300 orožnikov z večjim številom policijskih psov. Pred nekaj dnevi so ga videli neki kmetje, ko je bežal iz svojega dotedanjega skrivališča in vdrl v hišo nekega kmeta, da bi si preskrbel hrano. Čim je ta vest prišla do poveljnika orožnikov, je odšlo takoj več orožniških oddelkov za njim. Toda do sedaj je razbojnik Dokič še vedno srečno odnesel peke pred preganjalci.

Poslojpe sarajevskega gledališča bodo popolnoma prenovili. Posebna komisija, v kateri so bili tudi zastopniki prosvetnega ministrstva, je izdelala poročilo, ki ga je potem odobril tudi prosvetni minister Magarašević. Stroški prenovitve bodo znašali 6 milijonov dinarjev. Sedaj so razpisali nagrade za najboljše načrte, in sicer: eno nagrado v znesku 30.000 din, eno v znesku 20.000 din in eno v znesku 15.000 dinarjev. V prvi vrsti bodo zgradili povsem nov oder.

Dve uri potem, ko so ju izpustili iz zaporov, sta šla ponovno kranjski Tekić in Jozo Čibič iz Vlahovcev. Že v zaporu sta skovala vsak več načrtov, kje in kako bosta vlomila. Čim sta se znašla na svobodi, sta si ogledala bližnjo hišo, se spazila vanjo in odnesla nekemu uradniku 3 tisočake. Pa nista imela sreče z njimi. Komaj sta se vsedla v neko gostilno in se hotela okrepčati, ju je že zasledil policaj in spet odpeljal v ječo.

Osem in devetdeset toplih izvirov je bilo do nedavnega v malem zdravilišču »Hidža« pri Peči v Metohijski dolini. Zanimivo je bilo dejstvo, da niti dva izvirka nista imela vode enake toplote. Podjetni ljudje so pri vseh izviri zgradili majhne bazene in postavili lesene hišice. Nekega dne pa je vseh 98 vrelcev usahnilo, namesto njih pa se je pojavil močan gejzir, ki dosega višino do dveh metrov. Obenem z gejzriem je privrel na površje tudi vrelce kisle vode.

Morilca Krešimirja Blaževića so oddali v belgajsko bolnišnico za umobole na opazovanje. Iz čudnih in nenavadnih izjav morilca preskušovalni sodnik ne more izluščiti pravega nagiba, ki je Blaževića privedel do usodnega zločina. Obe žrtvi, Tihomirja Divjaka in Petra Bilbija, so že pokopani, ostala dva, Bogdan Kalaba in Ljubomir Arežina, pa sta se že toliko popravila, da bosta v kratkem zapustila bolnišnico.

Posebne vrste kulturnega delavca imajo v vasi Trbušanih pri Čačku. Kmet Vidoslav Vidakovič, ki je doživljal vseh dva razreda ljudske šole, je ustanovil pred leti skupino igralcev diletantov in z njimi priredil že veliko število predstav. Ker mu je nazadnje že zmanjkalo dobrih ljudskih iger, se je tudi tega lotil sam in napisal kar štiri igrice iz vaškega življenja. Sedaj piše peto. Sam pravi, da se je izobrazil ob branju številnih knjig in gledaliških del.

Svojemu bratu je odpeljal ženo mladi Jordan Bojović v Viljuhih pri Čačku. Z bratom Vasilijem sta živela pod istim krovom. Mlajši Jordan se je zaljubil v Radomiro in se hotel z njo poročiti, toda namero mu je preprečil starejši brat, ki je pripravil dekletove starše do tega, da so Radomiro poroko z Jordanom prepovedali, a dekle istočasno prisilili v poroko z Vasilijem. Vasilij je živel le kratke čase v sreči. Nekega dne je Jordan pregovoril Radomiro, da sta pobegnili. Vse iskanje pobegle dvojice je bilo zaman. Kmetje pravijo, da bo Jordan z Radomiro prestopil v muslimansko vero in se potem poročil.

Vdova po pokojnem državniku Nikoli Pašiću se tožari s svojim sinom Radom Pašićem zaradi 683 obveznic vojne škode, katere je Pašić prejel na račun vojne odškodnine za poškodovane hiše gospe Gjurgijine Pašičeve. Pašičeva vdova je po smrti svojega moža razdelila obveznice med svoje hčerke, a šele tri leta kasneje se je oglasil Radom in zahteval zase vse obveznice, češ da mu pripadajo, ker ga je bil oče v svoji oporoki postavil za univerzalnega dediča. V pravdi zastopajo vsako stranko po trije odvetniki. Pašičeva se opira na dejstvo, da je njen mož prejel obveznice zaradi škode na hišah, ki so bile njena last. Rade pa pravi, da je dal pokojni Pašić na svoje stroške popraviti vse hiše svoje žene. Torej so bile potemtakem obveznice last starega Pašića, a po njegovi smrti preidejo v last edinega dediča. V tožbi bo najbrže zmagala vdova, če ne zaradi drugega, pa zaradi dejstva, da je shranjevali tri leta po smrti moža vse obveznice in si s tem pridobila lastninsko pravico. Sodišče bo o tej tožbi razsodilo prihodnjo soboto.

Svojemu možu je zažgala hišo Vidosava Savelli iz Novega Kruševca pri Peči. Žena je le eno samo leto živela v slogi s svojim možem. Kasneje sta se začela stalno prepirati, zaradi česar sta se vsakokrat spet pomirila, je bilo življenje v hiši nezno. Ko so ji starši prepovedali vračati se v rodni dom in ko jo je nazadnje zapustil še mož in se preselil drugam, se je užaljena žena sklenila maščevati. Šla je in zažgala možu hišo.

Tekmovanja na Stadionu

V tekmah v deseterobo u vodi Francoz Herold s 102 37 točkami

Včeraj so pričela na Stadionu tekmovanja za mednarodno prvenstvo v mešanem dvanajsterboju. Med našimi tekmovalci naletimo samo na nova imena; dozorele so moči, ki so začele mnogo obetati tik pred znanim ukrepom o razpustu orlovske organizacije. Edini od starejših garde je ostal še Varšek, ki je še vedno mož na mestu. Dveh mož ne srečamo med našimi telovadci: Hvala in Kermavnerja. Oba sta zaposlena z drugimi deli. Mirne duše lahko rečemo, da je na ramah teh dveh delavcev dejansko ležal ogromni delež vsega dela za organizacijo mednarodnega mladinskega tabora in tekmovanj. Poleg drugega pa sta se morala baviti tudi še zdaj z reprezentiranjem, za kar bi bili prav za prav morali skrbeti drugi, da bi bili nekako razbremenjeni. Sta pa oba telovadno še prav odlična ter sta na vsak način sposobna, da bi tudi odločilno posegla v boj za mednarodno prvenstvo. Naši telovadci so prav dobri, material pa še ni, kar je razumljivo, povsem idealen, tudi potrebne tekmovalne rutine večina še nima. Drugo leto bodo ti telovadci že izdelani, tako da se bodo lahko postavili ob bok slednji reprezentanci, ki ima že dolgo tekmovalno tradicijo, tako da so ji standardne vaje prešle že v meso in kri. Od naših sta najboljša Natlačen in Varšek, ki nabirata točke z minimalnimi diferenciali.

1. **Natlačen Fric (Jesenice):** prosta vaja 13,95, obvezna vaja na drogu 9,85, obvezna vaja na bradli 9,90, skok čez konja 9,82, poljubna vaja na drogu, 13,75, poljubna vaja na bradli 14,52, poljubna vaja na krogih 13,25, poljubna vaja na konju 14,87.

2. **Varšek Ivo (Ljubljana):** prosta vaja 14,13, obvezna vaja na drogu 9,80, na bradli 9,85, skok čez konja 9,35, poljubne vaje: na drogu 14,65, na bradli 14,40, na krogih 13,95, na konju 14,50.

3. **Zeleznik Franc (Jesenice):** prosta vaja 13,75, obvezna vaja na drogu 9,80, na bradli 9,50, skok čez konja 8,75, poljubne vaje: na drogu 13,80, na bradli 13,50, na krogih 13,12, na konju 14,20.

4. **Janež Karel (Sv. Helena):** prosta vaja 14,83, obvezna vaja na drogu 8,55, na bradli 6,75, skok čez konja 9,85, poljubne vaje: na drogu 12,90, na bradli 12,75, na krogih 10,35, na konju 13,25.

5. **Kermavner Franc (Kranj):** prosta vaja 14,05, obvezna vaja na drogu 8,75, na bradli 9,50, skok čez konja 9,50, poljubne vaje: na drogu 12,90, na bradli 11,75, na krogih 10,37, na konju 13.

6. **Legan Jože (Jesenice):** prosta vaja 13,95, obvezna vaja na drogu 7,50, na bradli 7,55, skok čez konja 9,55, poljubne vaje: na drogu 10,75, na bradli 13, na krogih 9, na konju 14,05.

7. **Turšič Karel (Borovnica):** prosta vaja 12,25, obvezna vaja na drogu 8,25, na bradli 7,25, skok čez konja 8,80, poljubne vaje: na drogu 13,90, na bradli 11,20, na krogih 9,75, na konju 13,07.

Po našem računu bi prvi dan tekem v mešanem dvanajsterboju vodil z majhno razliko 1. **Varšek Ivo (Ljubljana)** 100,63 točk. 2. **Natlačen Fric (Jesenice)** 99,91 točk. 3. **Zeleznik Franc (Jesenice)** 95,17 točk. 4. **Kermavner Franc (Kranj)** 89,82 točk. 5. **Janež Karel (Sv. Helena)** 89,23. 6. **Legan Jože (Jesenice)** 85,25. 7. **Turšič Karel (Borovnica)** 84,47.

Pripominjamo, da so to le rezultati, ki smo jih izračunali sami in ki niso še uradno potrjeni. Morda o katerih točkah nismo bili popolnoma točni. Ta kratek pregled, ki pa v glavnem drži, nam pa pove, kako ostra borba je bila zlasti med Jeseničanom Natlačenom in pa Ljubljančanom Varškom, ki prav gotovo ni mislil, da bo na orodju tako hitro dobil tako dobrega nasprotnika.

Sicer se pa tekme v mednarodnem deseterboju danes nadaljujejo z lahkoletskimi točkami, in sicer s tekmo na 100 m, z metom krogla, s skokom v višino in s plezanjem. Dopoldanske tekme bodo še v marsičem izpremenile vrstni red tekmovalcev.

Rezultati Čehov

Za češkoslovaško tekmujejo samo štirje tekmovalci. V splošnem moramo reči, da so naši tekmovalci boljše od češkoslovaških. Čehoslovaki pa so prišli v Ljubljano tudi močno tandicapirani, ker sta v zadnjem trenutku morala ostati dva najboljša tekmovalca doma. Rezultati bratov Čehoslovakov v številkah pa so tilie:

1. **Bebar Jan**, obvezna vaja na drogu 8,45, na bradli 9, prosta vaja 13,50, skok čez konja 8,42, poljubne vaje: na drogu 13,45, na bradli 10,32, na konju 12,60, na krogih 13,25.

2. **Kroutilek Václav**, obvezna vaja na drogu 6,75, na bradli 8,40, prosta vaja 13, skok čez konja 8,10, poljubne vaje na drogu 12,50, na bradli 14,80, na krogih 11,87, na konju 14,25.

3. **Driml Jan**, obvezna vaja na drogu 6,50, na bradli 9, skok čez konja 9,85, prosta vaja 14,65, poljubne vaje na drogu 11,62, na bradli 10,50, na krogih 11,65, na konju 13,10.

Maribor

Učiteljcem Lavantinske školije. — Takoj po Dekliškem dnevu, ki bo 15. avgusta na Betnavi pri Mariboru, se vrše istotam v dnevi od 16.—21. avgusta za učiteljske duhovne vaje in tečaj KA. Oskrbnina za 5 dni 120 din. Prijavite se do 12. avgusta na naslov: Katehizist E. K., Betnava pri Mariboru. Pišite tudi na isti naslov za pojasnila. Priščno vabljeni! — KA za dekleta.

Mariborčani, na mladinski tabor v Ljubljano! Mladinski tabor v Ljubljani bo privabil na desetisoče Slovencev in Slovenk. Tudi Mariborčani se bodo tabora v velikem številu udeležili. Taborne knjižice in znaki, s katerimi imajo udeleženci pravico do polovične voznine, se dobe v tajništvu Prosvetne zveze, Aleksandrova cesta 6, in v obeh prodajalnah Tiskarne sv. Cirila, na Koroski c. in Aleksandrovi cesti. V sredo, 29. t. m., na praznik sv. Petra in Pavla, bo vozil iz Maribora jutraj ob 3.10 poseben vlak. Vozne karte si morejo udeleženci nabaviti tudi v predprodaji pri kolodvorskih blagajnah.

»Dekliški vzgojni dom«. Šolske sestre v Mariboru bodo po enoletni uspešni skušnji v prihodnjem šolskem letu nadaljevale s svojim novim vzgojnim zavodom, ki ima namen, da izobrazuje in vzgaja dekleta, zlasti za njihove naloge v bodočem družinskem življenju. Posebno se skrbi, da se prične tujih jezikov (nemščine, francoščine). Dobijo pa tudi splošno izobrazbo, kakršno zahtevajo velike naloge, ki jih mora danes reševati žena. Sprejemajo se dekleta od 14. leta dalje, ki so dovršile nižjo srednjo ali meščansko šolo, vendar se dopuščajo tudi izjeme. Priglasiti se je treba, če mogoče, do 30. julija ali vsaj do 1. septembra. Kdor želi podrobnejše pojasnila, naj se obrne na Upravo Dekliškega vzgojnega doma pri šolskih sestrah v Mariboru, da mu pošlje prospekt.

4. **Hromatka Fran**, obvezna vaja na drogu 5,75, na bradli 6,50, skok čez konja 9, prosta vaja 13, poljubne vaje na drogu 11,75, na bradli 11,50, na krogih 11, na konju 11,50.

Pri Čehoslovakih bi bil vrstni red seveda enakrat tudi še neuraden, tak-le:

1. **Kroutilek Václav** 89,67 točk.
2. **Bebar Jan** 88,99 točk.
3. **Driml Jan** 86,87 točk.
4. **Hromatka František** 80 točk.

Francozi

Francoški tekmovalci, ki so prišli šele v soboto ponoči, včeraj predpoldne na mednarodnih tekmah niso nastopili, ampak so skoraj ves program izvršili včeraj popoldne. Francoska tekmovalna vrsta šteje sedem mož. Tako je ob nastopu francoska vrsta presenetila vse gledalce, katerih je bilo popoldne brez dvoma najmanj 3000. Francozi so poslali v Ljubljano izborno vrsto izenačenih in sijajnih tekmovalcev, med katerimi moramo predvsem omeniti tri olimpijce: **Herold Robert**, **Schindwein Jean** in **Schindwein Antoine** so imena, ki so v mednarodnem svetovnem tekmovalstvu poznana. Vsi trije tekmovalci so tudi zastopali barve Francije na olimpijskih igrah leta 1936 v Berlinu. Vsa francoska vrsta je odlična. S svojimi vajami, ki so jih pokazali, jih lahko štejemo med najboljše svetovne telovadce. Borba za prvaka v mednarodnem telovadnem dvanajsterboju bo nadvse ostra, kajti francoski telovadci so tako v obveznih vajah kot v poljubnih vajah pokazali sijajne uspehe. Po hitrem računu lahko trdimo, da so boljši kot so naši. Toda danes dopoldne se dvanajsterboj nadaljuje z lahkoletskimi točkami. Tako s tekmo na 100 m, skokom v višino, metom krogla in plezanjem.

V teh disciplinah pa Francozi niso tako dobri, kot so dobri naši tekmovalci, predvsem Jeseničan Natlačen Fric, ki ima pri lahki atletiki vse predpisane in dosegljive mere.

Uspehi francoskih telovadcev.

1. **Herold Robert:** prosta vaja 14,63 točk, drog obvezna vaja 9,70, drog poljubna vaja 14,87, bradlja obvezna vaja 9,70, bradlja poljubna vaja 14,75, konj z ročaji poljubna vaja 14,55, krog poljubna vaaj 14,22 in skok čez konja 9,95 točk.

2. **Schindwein Jean:** prosta vaja 14,88, drog obvezna vaja 9,80, drog poljubna vaja 14,92, bradlja obvezna vaja 9,55, bradlja poljubna vaja 14,72, konj z ročaji poljubna vaja 14,82, krog poljubna vaja 13,90 in skok čez konja 9,80 točk.

3. **Schindwein Antoine:** prosta vaja 14,65, drog obvezna vaja 9,67, drog poljubna vaja 15, bradlja obvezna vaja 9,65, bradlja poljubna vaja 14,90, konj z ročaji poljubna vaja 14,85, krog poljubna 14,30 in skok čez konja 9,82 točk.

4. **Geyer:** prosta vaja 14,05, drog obvezna 9,50, drog poljubna 13,75, bradlja obvezna 9,60, bradlja poljubna 14, konj z ročaji poljubna 13,85, krog poljubna 14,22, skok čez konja 9,85 točk.

5. **Luciani:** prosta vaja 83, drog obvezna 9,45, drog poljubna 14,70, bradlja poljubna 14,76, bradlja obvezna 9,25, konj z ročaji 14,30 (poljubna vaja), krog poljubna 13,97 in skok čez konja 8,6 točk.

6. **Hattel:** prosta vaja 14,13, drog obvezna 9,10, drog poljubna 13,95, bradlja obvezna 9,40, poljubna 14,10, konj z ročaji poljubna 14,65, krog poljubna 12,32 in skok čez konja 8,85 točk.

Francoški telovadci vodijo pred našimi z dvema točkama.

Iz športne krošnje

Prvi nastop naših plavalcev na Reki. V soboto zvečer je nastopila v okviru tekem za jadranski pokal štirih obmoških klubov in naše »Ilirije« plavalna sekcija SK »Ilirije« proti reški »Fiumanici«. Naši plavalci so šli v ta dvoboju močno handicapirani. Tako manjkata Vilfan in Fritsch, ki sta lansko leto v vseh sprinterskih disciplinah odnašala prva in druga mesta in tako pobirala vse točke. Letos manjkata! Poleg njiju pa se je tudi močno poznala odsotnost Grošeljve in Fric Saše. »Ilirija« je dvoboj proti »Reki« sicer s petimi točkami izgubila, vendar pripominjamo, da je to eden najlepših uspehov najmlajše slovenske plavalne garde. Med rezultati moramo pa zaradi pomanjkanja prostora omeniti samo rezultat Cerarja v prsnem plavanju na 200 m. Ta nadarjeni in izborni plavač od mitinga do mitinga izboljšuje svoje rezultate. V soboto je svojih 200 m preplaval v lepem času 2:48. Končno stanje točk je 57:52 za Fiumane. V waterpolo-igri pa je Ilirija sijajno premagala »Fiumano« z 8:1.

Tekme za srednjeevropski pokal. Z včerajšnjim dnevom so se začele tekme za srednjeevropski nogometni pokal. Oba naša jugoslovanska zastopnika v tem elitnem nogometnem turnirju srednjeevropskih nogometnih klubov sta obe tekmi izgubila. »Haška« je moral kloniti v Kladnu proti četrtoplasiranemu češkoslovaškemu klubu z 3:1. Tekmi je prisostvovalo 16.000 ljudi. »Haška« je v Kladnu odpovedal. Drugo zmago pa so beležili tujci: pred Belgradom proti »BSK«. Praška »Slavija« je pred 6000 gledalci premagala »BSK« s 3:2. Start naših dveh klubov za srednjeevropski pokal je bil torej slab. »BSK« v povratni tekmi v Pragi proti »Slaviji« ne bo mogel uspeti, in tako lahko računamo, da je že odpadel. »Haška« pa, ki igra povratno tekmo v Zagrebu, ima še nekaj izgledov, da se plasira v drugo kolo tega tekmovanja. Ostali izidi tekem za srednjeevropski pokal so:

V Budimpešti: »Ujpest« : »Rapid« 4 : 1; »Hungaria« : »Juventus« (Milan) 2 : 3.

V Milanu: »Ambroziana« : »Kispest« (Budimpešta) 4 : 2.

V Genovi: »Genova« : »Spartac« (Praga) 4 : 2.

V Brnu: »Zidenice« : »Ferenvaros« (3 : 1).

V Bukarešti: »Ripensija« : »Milano« (Milan) 3 : 0.

Kvalifikacijske tekme za vstop v ligo.

»Slavija« (Varaždin) : »Krajišnik« (Banjaluka) v Banjaluki 3 : 3.

»Slavija« (Osijek) : »Vojvodina« (Novi Sad) v Osijeku (3 : 2).

»Zeleznik« (Niš) : »Radnički« (Kragujevac) v Nišu 2 : 0.

V ljubljanski skupini je torej »Slavija«, ki je svojo prvo tekmo igrala v Banjaluki neodločeno, visok favorit, da bo na domačih tleh »Krajišnik« premagala. V Osijeku je »Slavija« sicer premagala Vojvodino, toda samo z enim golom razlike. V povratni tekmi proti »Vojvodini« v Novem Sadu se bo odločila njena nadaljnja usoda. V Nišu pa je »Zeleznik« premagal »Radnički« z 2 : 0, toda pri povratni tekmi v Kragujevacu bo morda prišlo do presenečenja.

Vremensko poročilo

»Slovenskega doma«

Kraj	Barometer	sko stanje	Temperatura v °C	Relativna vlažnost	Veter (smer, jakost)	Pada-vine
Ljubljana	762,0	32,5	18,0	74	6	0
Maribor	762,6	28,0	16,0	80	7	S ₂ 40 dež
Zagreb	761,4	31,0	16,0	80	2	SW ₁
Belgrad	761,4	35,0	17,0	70	0	0
Sarajevo	762,7	33,0	12,0	80	0	0
Vis	764,5	23,0	24,0	70	0	NW ₂
Split	762,1	35,0	23,0	60	0	0
Kumbar	761,1	31,0	22,0	70	0	SE ₁
Rab	761,5	3	0	22,0	40	0
Dubrovnik	761,0	29,0	17,0	80	0	0

Vremenska napoved: Vroče, deloma oblačno vreme, krajevne nevihte.

Splošne pripombe o poteku vremena v Ljubljani od sobote do danes: V soboto je bilo iz noči do 12.21 popolnoma jasno. Ob tem času so se pojavile na severni strani plasti visokih oblakov, ki so ostale ves popoldan v noč. Temperatura se je močno dvignila in je kazal termometer ob 14 najvišje stanje 31,3° C. Včeraj je prevladovalo oblačno vreme. Že v zgodnjih jutranjih urah je bilo nebo prepreženo z lahkim visokimi oblaki, vendar pa je sonce skozi nje močno pripekalo ves dan. Toploter je kazal že ob 9 jutraj 29° C in dosegel ob 14.30 najvišje stanje letošnjega leta 32,5° C. Proti 16 so se pričeli na severni strani zbirati težki oblaki, ki so se polagoma razširili in pokrili dve tretjini neba. Ostalo pa je brez dežja, le ob 22 je parkrat zagrnelo. Ponoči je bilo oblačno. Popoldan in zvečer je pihal v presledkih precej močan jugozapadni veter. Najnižji toplota zraka je znašala včeraj 20,6°.

Koledar

Danes, 27. junija: Ladislav.
Torek, 28. junija: Vidov dan.

Nočno službo imajo lekarne: mr. Leustek, Resljeva c. 1; mr. Bahovec, Kongresni trg 12; mr. Komotar, Vič, Tržaška cesta.

Obvestila

Lokale v Kresiji, ki jih ima sedaj trvdka I. C. Mayer, odda odbor meščanske imovine s 1. novembrom skupno ali večim tdkam ter je treba ponudbe vložiti do 4. julija pri mestnem gospodarskem uradu, ki daje tudi potrebne informacije.

Vpisovanje na Državni dvorazredni trgovski šoli v Ljubljani. Tisti, ki žele v šol. letu 1938-39 na novo vstopiti v prvi razred ali ga ponavljati, se morajo osebno zgledati pri ravnatelstvu v dneh 24., 25., 26. ali 27. avgusta 1938 med 8. in 12. uro. Pri- nesti morajo s seboj: 1. rojstni list, 2. izpolnjeno prijavo, ki jo dobe za 50 par in pri šolskem slugu in jo morajo kolkovati z 10 din, 3. izpričevalo o nižjem tečajnem izpitu ali završnem izpitu, 4. davčno potrdilo. Kdor je na dan vpisovanja star več kakor 17, toda manj kakor 19 let, mora predložiti še rešitev banske uprave o spregledu starosti. — Ob 9. uri dne 30. avgusta 1938 bo na uradni deski razglašeno, kdo je sprejet. Nesprejeti bodo prejeli istega dne svoje listine pri šolskem slugu. — Sprejeti se bodo definitivno vpisali dne 1., 2. ali 3. septembra 1938 med 8. in 12. uro in plačali: 1. dodatni kolek za prijavo 40 din, 2. šolnino in drugo, kakor je objavljeno na uradni deski. — Vpisovanje v drugi razred bo dne 1., 2. ali 3. septembra 1938 med 8. in 12. uro. Predložiti je treba: 1. prijavo, ki jo dobe pri šolskem slugu za 50 par in jo morajo kolkovati s 50 din, 2. izpričevalo prvega razreda, 3. davčno potrdilo ter plačati šolnino in drugo, kakor je objavljeno na razglasni deski.

Prireditelji na Državni dvorazredni trgovski šoli v Ljubljani. Tisti, ki žele v šolskem letu 1938-39 polagati izpit kot privatisti čez prvi ali drugi razred, naj se zgledajo začetkom šolskega leta v ravnateljevi pisarni, da dobe potrebna navodila za študij.

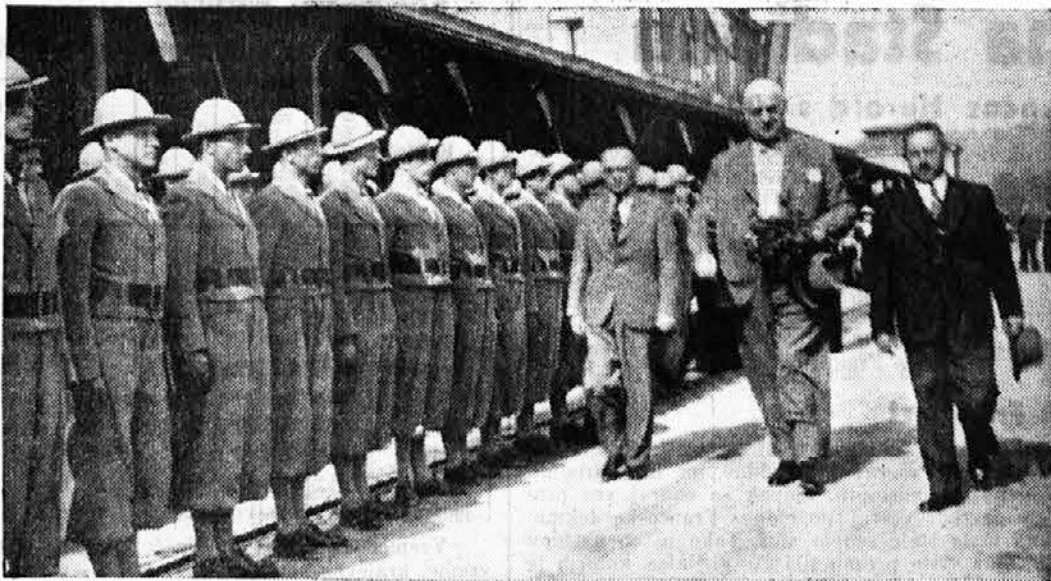
Iz Legije koroških borcev v Ljubljani. Glavni odbor Legije koroških borcev obvešča svoje člane, kakor tudi neorganizirane bivše koroške borce v Novem mestu in okolici, da bo dne 8. julija 1938 ob 9. dopoldne v restavracijskih prostorih hotela Količ v Novem mestu ustanovni občni zbor krajevne organizacije LKB. Zboru bo prisostvoval delegat glavnega odbora, ki bo poročal o važnih organizacijskih zadevah ter dajal potrebna navodila in pojasnila. Udeležite se zbora vsi nekdanji čuvarki naše severne meje, da se pogovorimo o nadaljnjem delu za dobrobit naroda in države.

Trgovska, bančna in industrijska podjetja, ki nameravajo sprejeti v službo nove pisarniške moči, naj se obrnejo na ravnateljstvo Drž. dvorazredne trgovske šole v Ljubljani, ki bo rado postreglo z dobrimi absolventi in absolventinjami.

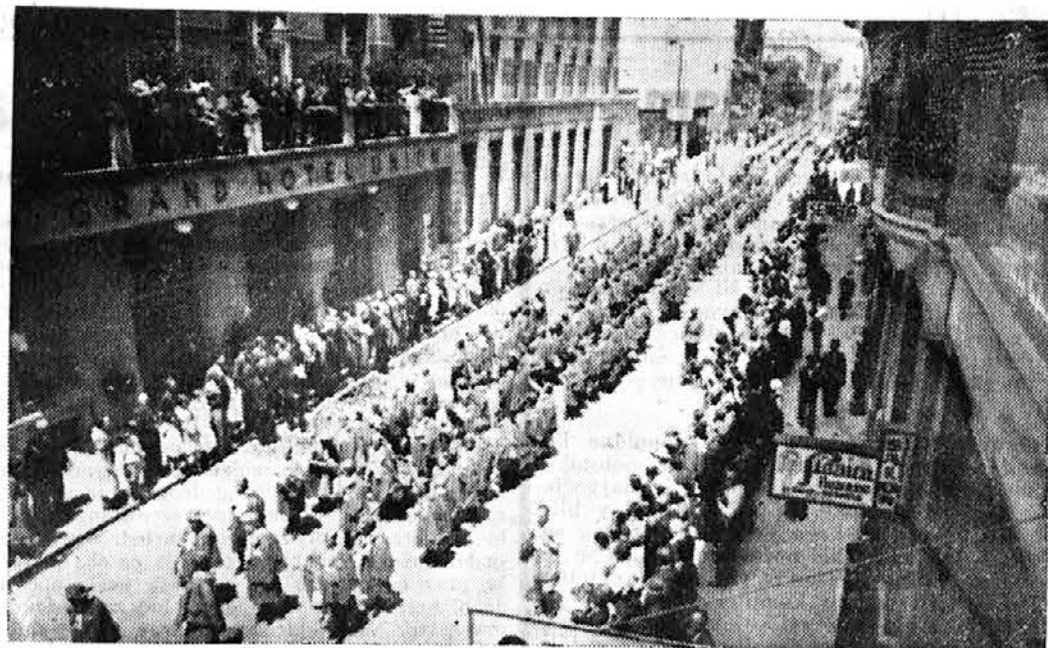
Absolventi in absolventinje Drž. dvorazredne trgovske šole v Ljubljani, ki kljub iskanju še nimajo službe, naj se zaradi evidence zgledajo pismeno ali osebno pri ravnateljstvu šole.

Umetnostno zgodovinsko društvo v Ljubljani je sklenilo glede na številno izraženo željo svojega članstva prirediti v jeseni skupen izlet v inoz

Prvi dan mladinskega tabora v Ljubljani

Štrumska četa slovenskih fantov pozdravlja prosvetnega ministra dr. Magaraševiča

Pisan sprevid čeških Orlic in Orlov na Miklošičevi cesti

Ni čudno, če se zemlja trese „Drva je sekal na Krimu, pa se tresla Sumatra“

Potresomeri v Jalti na Krimu so pred nedavnim nekaj tednov razburjali druge tovrstne evropske postaje. In pošteno so jih razburjali. Vsak dan so namreč razne postaje dobivale odtočeno poročila o potresih, ki pa jih niso aparatniki nikjer drugod zaznavali. Začelo se je vse to malo čudno zdeti celo vodji tega potresomerskega zavoda samemu. Pri natančni preiskavi vseh okoliščin pa se mu je le posvetilo, kdo bi utegnil povzročiti neprestano te »potrese«, ki jih zapisuje potresomer. V poslopje tega zavoda so zadnje čase naselili sovjetski oblastniki nekaj tamkajšnjih družin, ki drugod niso imele prostora. Zdaj je ugotovljeno glede teh potresov tole: Prejšnji ponedeljek so aparatniki zaznavali potres, ki naj bi bil v Angori v Mali Aziji. Tega

potresa pa v resnici nikjer ni bilo. Aparati so se tresli le zaradi tega, ker so stanovanjci na tej potresomerski postaji prenašali iz enega prostora v drugega veliko staro skrinjo. Naslednji dan so se otroci v bližini aparatov igrali in bili pri tem malo preveč poskočni, tako da je bil spet »potres«. V sredo so se »tresli« ameriški Andii, in sicer samo zaradi tega, ker je v tej čudni potresomerski postaji nastal med dvema strankama malo prehud prepir. Naslednji dan je bil spet hud »potres« na Sumatri, v resnici pa je le neki Ivan Petrovič v kleti sekal drva. Ni čudno, da je poročevalska agencija Reuter morala »naprositi« akademijo znanosti, naj vendar že obvarje svet pred takšnimi hudimi potresi...

Petelinji boji na Angleškem

Premaganca mora gospodar za kazen takoj zaklati

Na Angleškem je prepovedano prirejanje petelinjih bojev. Kljub temu sta se zadnjič borila dva petelina pred nekako 50 gledalci v nekem odročnem kraju na zahodnem koncu Anglije. Nekega gospoda Mardona je društvo za varstvo živali poslalo v nešteto krajev z nalogo, da se prepriča, kje se še vedno uganja ta »surov sport«. Po nekaterih krajih so redili in »vzgajali« krvočne peteline, da so se potem lahko nad njihovimi krvavimi dvoboji naslajali. Nekaj zanimivega je povedal o teh petelinjih dvobojih omenjeni Mardon. Imel je priliko videti tudi priprave za takšne boje. Petelinom so prej nekoliko pristigli rep ter perje po vratu, ostroge pa so jim obvezali, da ne bi pri spopadu preveč tekla kri. Nekoč se je zbralo na nekem precej skritem polju lepo število ljudi na takšno petelinjo prireditev. Petelina, ki naj bi se bojevala, so zaprli na zamrežen oder, kjer sta tudi »nastopila«. Če sta si bila dva petelina že po njuni naravi sovražna, sta se takoj spoprijela tudi pred gledalci, ter se borila toliko časa, da je eden omagal. Dostikrat se je tudi zgodilo, da se tekmeča

sploh nista hotela boriti, pač pa če sta le mogla, sta čimprej ušla. No, in za takšen prestopok so jih vedno tudi pošteno kaznovali. Kratkotrajno so jih takoj zaklali, čim so jih ujeli. Kadar pa sta si stala nasproti dva približno enako krvočna in togotna tekmeča, je boj včasih trajal tudi do pol ure, dokler ni kdo od njih omagal. Premaganca je moral gospodar takoj zaklati, tako so določala pravila teh petelinjih dvobojev. Včasih se je celo zgodilo, da je gospodar premaganega petelina še nalašč mrtvinčil, tako da se je žival že gledalcem zasmilila ter so prosili za njeno hitro smrt. Petelina, ki mu je njegov nasprotnik v boju že izključeval oči, so pustili dalje bojevati se. Gledalci pa so prav tako, kot pri konjskih dirkah »navijali« za enega ali drugega tekmečarja. Celotavili so med seboj, kdo bo zmagal. Gledalci, ki so bili preveč radovedni, so odšli domov včasih tudi vsi krvavi, to se pravi od petelinje premočne krvi. Poleg tega pa so vsi, če so jim prišli na sled, bili še povrh obsojeni na precejšnjo denarno kazen, ker so se takšne prepovedane prireditve udeležili.

Vojaško lice Evrope

Vsakdo se vprašuje še danes, 20 let po končani svetovni vojni, kaj nam bo prinesla spet bodočnost: »vojno ali mir?«. Kulturne države se oborožujejo na veliko in ne vemo, ali so to res samo priprave za ohranitev miru ali predpriprave za bodočo vojno.

Številke v svetovni vojni

Konec meseca julija 1914 so Evropske veselile na hitro odpošle v vojno vse za vojno sposobne moške. V tem ljudskem metežu, ki ga zgodovina vseh časov do takrat še ni videla, se je

imela odločiti usoda Evrope v krvi in ognju, da se je izoblikovala v takšno, kakršna je danes. Na strani Antante so se bojevali: Rusija z 2.750.000, Francija 2.100.000, Anglija 260.000, Srbija 900.000, Črna gora 50.000 in Belgija z 125.000 možmi, torej v celem 5.585.000 ljudi Antante proti 3.170.000 možem Srednje Evrope.

Te številke so se tekom štiriletnje vojne, kljub temu, da so tu vračunane velikanske izgube, znatno povečale s pristopom novih zaveznikov, povečini k Antanti.

Številke danes

Po podpisu mirovnih pogodb v Versaillesu, Saint Germainu, Neullyu, Trianonu, Sévresu je bilo splošno mednarodno geslo: »Nikoli več vojne!« in »splošna razorožitev«. Toda kljub temu so se hitro začele oboroževati vse države: Francija s svojimi 41 milijoni prebivalcev je zgradila Maginotovo linijo, vpeljala je tudi žensko vojaško obveznost; v primeru vojne ima v pripravi osem milijonov mož, brez Afrikancev, to je 40% moških prebivalcev. Njena zaveznica Sovjetska Rusija je nedavno izjavila, da premore preko 30 milijonov vojaško izvežbanih mož. Anglija brez kolonialne pomoči 7 milijonov mož.

Če se spričo tega oboroževanja pripravljajo in oborožujejo tudi druge evropske države, je lahko razumljivo. Mussolini je na sankcije za časa abehinske vojne izjavil: »Na kratko povelje stoji 8 milijonov do zob oboroženih mož v obrambo imperija.« Da je pri 44 milijonih prebivalcev Apeninskega polotoka 36% moških prebivalcev. Na isti način se računa za Poljsko s svojimi 33 milijoni ljudi: njena obrambna moč je šest milijonov vojakov. Romunija z 18 milijoni, 3 in pol milijona moža, Češkoslovaška s 14 milijoni prebivalcev pa dva in pol milijona vojakov. Severne države: Norveška, Švedska in Danska imajo skupno 14 milijonov duš, za vojno pa je pripravljenih celokupno dva in dve tretjini milijona. V Madžarski, Belgiji in Nizozemski, vsaka z 8 milijoni prebivalcev, po eden in pol milijona mož. Končno Španija, ki že drugo leto vodi krvavo meščansko revolucijo, s svojimi 24 milijoni prebivalcev, ima 4 milijone vojaško izvežbanih ljudi. V sosedni državi Portugalski, kot v vzhodni Evropi: Grčija in Bolgarija vsaka s 6 milijoni ljudi, imajo po en milijon oboroženih mož. Ostale manjše države, kot so Švica, Finska, Estonija, Letonija in Litva, ter Luksemburška in končno svobodne države evropske Turčije, štejejo skupno skoraj 16 milijonov prebivalcev. V obrambo državne meje lahko postavijo tri milijone mož pod orožje.

Ni nam treba višje matematike, da preštejemo, če imamo to statistiko v rokah. Naša stara zemlja Evropa, ki je še pred dvajsetimi leti bojevala krvavi boj in kjer je izgubila na milijone ljudi, je danes »za vsak primer« pripravljena nadvse dobro.

Na drugi svatbi za prvo ženo umrl

Gotovo si človek vsega drugega prej želi kot smrti. Tudi stari ljudje, ki so jim številni križi že upognili hrbet, niso vselej popolnoma iskreni, ko pravijo, kako radi bi videli, če bi ponje že prišla smrt. Večina teh je najbrž precej podobna onemu starcu iz starodavnih časov, ki je nesel iz gozda domov butaro drv in, ko je smrt res prišla ponj, pravi pripomba, se je hitro premislil in prosil smrt, naj mu pomaga zadeti butaro spet na rame.

Najmanj pa si prav gotovo želi človek smrti tik po svoji poroki, saj je takorekoč ravno prestopil prag svojega lastnega doma, v katerem naj

zaživi svoje mirno, lastno življenje, ki ima do njega pravico in dolžnost. In vendar imamo tudi primere, ko smrt ne priznane niti ob tem svetem, upanja polnem trenutku. Tako je dohitela malo po poroki smrt nekega mladega, premožnega belgijskega trgovca Emila Gautiera iz neke vasi pri Lüttichu. Bil je vdovec. Pred dobrim letom dni mu je umrla žena, ki jo je ohranil v lepem spominu. Na smrtni postelji mu je svetovala sama, naj se po njeni smrti drugič poroči. Ko je preteklo leto žalovanja, je mladi Emil res drugič stopil pred oltar in se poročil z neko prijateljico svoje umrle žene. Iz cerkve sta se novoporočenca podala najprej na pokopališče ter položila šopek rož na grob prve Emilove žene. Nato je bila svatba in vse v najlepšem razpoloženju. Možu pa je nenadoma prišlo za mizo slabo. Čez dve uri je bil že mrtev. Zdravnik je ugotovil, da ga je zadela kap. Vsi, ki so bili zbrani na svatbi, so obnemeli. V svoji žalosti so si vendar skušali razložiti, kaj je toliko vplivalo na moža, da ga je zadela kap. Bili pa so si z nesrečno ženo vred skoraj vsi edini v tem, da je kriv moževa smrt obisk novoporočenec na grobu prve Emilove žene. Na svatbi je mož skušal prikriti svojo globoko žalost za prvo ženo, pa je bil preslab, saj je imel svojo prejšnjo ženo toliko rad, da je najbrž ne bi bil tako kmalu pozabil, tudi če smrt še ne bi bila prišla ponj.

„Detektor laži“

Policija v Ameriki uporablja pri zaslišanju zločincev posebno pripravo, tako imenovani »detektor laži«, na podlagi katerega menda ugotovijo, če zločinec govori resnico, ali pa laže. Pravijo, da je ta priprava, s pomočjo katere merijo prav za prav le človekovo razburjenost ali mirnost, precej zanesljiva, vendar se ji v vsakem primeru ne sme popolnoma zaupati.

Pred nedavnim je sedel na zatožni klopi na policijski moči, ki je imel na vesti precej kaznivih stvari. »Detektor laži« je takrat popolnoma odpoval. Policija je tega moža mogla dolžiti krivde je na podlagi izpovedi nekega stražnika. Tedaj pa je obtoženec, preden bi bil kaznovan, zahteval, naj z »detektorjem laži« preskusijo še onega stražnika, ki je njega obdolžil zločina. To zahtevo pa je policija zavrnila, kajti postavila se je na stališče, da stražnik govori vedno le resnico in da ga zato ni treba še preskušati s takšnim »detektorjem«, ki je le za zločince. Vsak stražnik je vendar zaprišen, da bo vedno ravnal po svoji najboljši vesti. — O tem primeru pa so v Ameriki vendar mnogo govorili. In ni bilo malo takšnih, ki so držali z zločincem. Saj navsezadnje ne bi bilo tako hudo, če bi ta aparat preskusil tudi na stražniku, ali pa stražnika na aparatu, kajti če je ta priprava kaj vredna, bi se moralo tako izkazati, da je stražnik govoril resnico.

Naročajte in širite Slovenski dom!

Hervey Allen:

Antonio Adverso, cesarjev pustolovec

»Moram reči, da sta se odlično izkazala. Vi, oče Henry in brat poštar prav tako. Mislim bom na to, da bodo vajine usluge poudarjene v poročilu tako, kakor velja.«

»Zdaj je treba samo še eno: jezik za zobe.«

»No, zdaj bi moglo trajati še ure in ure preden bi dobil sporočilo iz gradu. Ure? Dneve bi lahko trajalo in morda sploh ga nikdar ne bo!«

Preginal je žalostne misli.

Od spodaj iz kuhinje, kamor se je umaknil gostilničar, se je že razločno slišalo jutranje gostilniško vrvenje. Po hršču in hlevu sodeč je Francois tam drgnil kobilo, ki ga je za plačilo grizla.

Stotnik je pogledal na vegasto dvorišče. Bil je lep svetel dan. Dim iz obeh dimnikov očeta Henryja se je dvigal pod nebo, ravno ko sveča. Stopil je k drugemu oknu in obstal precej daleč pred njim, da ga ne bi videli s ceste. Gledal je proti gradu.

Iz prsi se mu je utrgal presenečen vzklík: na cesti do vasi je videl prašen oblak, ki se je naglo bližal.

Ni smel izgubljati časa.

Obrnil se je v sobo in iz skrivnega žepa na sedlu potegnil osmeroglasto stvar, skrbno zavito v kos blaga. Ko je tisto reč razvil, se je prikazalo precej veliko zrcalo. Zrcalo je naglo pritrtil na oknico skoraj pravokotno proti cesti. Potegnil si je stol k oknu, spravil zrcalo v pravo lego in čakal.

Kakor veliko starih hiš tudi gostilna ni stala natančno vzporedno s cesto. Majhen odklon in pa poševni rob okna je zadostoval, da je človek v zrcalo dobil znanjšano sliko od zunaj. Zrcalo je kazalo prav tisti kos vaše ceste, za katero je stotniku v njegovem skrivniškem šlo.

Nekaj korakov dalje od hiše sta stali dve ženski v belih oglatih, ki sta na glas klepetali in mahali. Njuni rezki glasovi so slišni skozi okno. Črna koza je z odtrganim stebлом lilije v gobcu dirjala čez cesto.

Nenadoma pa sta se ženski obrnili in se zazrli v eno smer. Neznatna pika v zrcalu se je večala s presepetljivo naglico in se razvila v štirivprežno kočijo. V trenutku je prepoznal jezdeca z mačjo glavo, ki je sedel na prednjem konju in oba velika strežnika zadaj.

12 Skažena slika v zrcalu je imela nekaj vražjega na sebi. Potem se je zdelo, da konji, kočija in strežnika drse čez zrcalo navzgor v nič. A naslednji trenutek so se še enkrat pokazali koničasti klobuki, bele lasulje in obrazi strežnikov, tik pred oknom, natančno v višini oči. Glavi zadnjih dveh strežnikov in kos strehe pri kočiji so kakor začarani drsli ob robu okna.

Potem je stotnik videl, kako se je sprožila navzgor rumena rokavica. Zazvenčale so črepinje, da je stotnik nehoti zarobantil. Zrcalo se je razbilo in zvenčevalo padlo v tisoč drobcev na tla.

Stotnik je ta trenutek bil na kolenih. Kako neumno bi se bilo vse lahko izteklo, če bi se bil metek odbil in zletel nazaj na cesto. Naredil je napako, da je preslabo premeril višino svoje sobe nad cesto. Torej le ni bilo tako lahko zadeti vanjo.

Nenadno je olajšano zavzdihnil in vstal. V roki je imel predmet, katerega je iskal. Kakor bi mignil, je odvil košček papirja s kamna, okrog katerega je bil papir privezan. Potem je papir razgrnil na mizo. Moral se je skloniti nadenj, kajti pisava je bila drobčna, čeprav razločna.

»Zgodaj popoldne na poti v Beuamon, mimo mlina, prvi most. Peljala se bom. Do tedaj pa: Bog te obvaruj zdaj in vekomaj!«

»In vekomaj!«

Ustnice so se premikale kakor v molitvi in se sklonile za amen na papir.

Ni mogel verjeti, da vse to tukaj ni Versailles, kjer so tekli tisti težki dnevi. Planil je k oknu, da bi se še enkrat prepričal. Ne, to tukaj ni bil Versailles, bila je Auvergnenska pokrajina. Na milje in milje daleč sam: podeželski mir, vinogradi, njive, travniki in gozdi so se širili ter valovali do Gergovinskih višin.

Zapustil je okno in se ves razburjen vrgel na posteljo. Za trenutek se je udal ugodju ter okušal milo blaženost. Dihal je globoko in tiho.

Ko je vstal, se je pogledal in videl, da hodi še v nogavicah. V samih nogavicah je šel po drobcih in črepinjah razbitega zrcala.

V tem razburjenem stanju si je nesrečo z zrcalom gibal bolj k sreči, kakor pa bi to storil ponavadi. Prevzemala ga je nenavadna občutljivost.

Slikal si je pred očmi, kako čudno se je zmotil. Pri srcu mu je bilo, kakor da čuti domotožje.

Trenutek blaženosti je kmalu minil. Blaženost se je spremenila v čisto nasprotno čustvo. Zaljubljeni mladi človek je začutil v sebi nekaj žalostnega, nekaj kakor slutnjo o nesreči.

Nenadoma je udaril z nogo ob tla. Takoj se je prikazal gostilničar.

»Monsieur, morajo biti previdni, sicer bo prišlo vse na dan! Še sreča, da sem samo jaz slišal.«

Stotniku je bilo v stanju, v katerem je zdaj bil, vseeno. Toda po pomisleku je moral dati možu prav.

»Do kdaj bo Francois z vozom pripravljen? Moram se preseliti tja, kar se le da hitro.«

Gostilničar je odgovoril:

»V nekaj minutah, kar ostanite pri oknu. Če bom stopil na dvorišče brez predpasnika, je znak čist. Lahko pridete dol. Toda prosim hitro. Zdaj je zmeraj kdo na poti.«

Gostilničar je odšel dol, oni pa je ves nepotrpežljiv čakal dalje. Francois je naprezal mezza. Ta trenutek pa se je že prikazal debelušček z razpetim suknjičem. Stotnik je pograbil stremena in sedlo, drvel dol, vrgel svoje reči na voz ter se sam skočil za njimi.

To je bil visok dvokolesnik, z nekako zmečkan streho iz šotorovine. To je bilo mogoče zadaj zagrnuti in je v resnici pokrivala ves tovor.

Stotnik je dejal:

»Zbogom, oče Henry. Dajte mi roko, da bo najin zgovor držal.«

Debeluh je zavpil, tako hudo mu je oni pod streho zglasil roko. Ko je pa potegnil šapo k sebi, je našel v njej nekaj, kar je povzročilo, da je zaklical gostu, ki je oddrdal z dvorišča skoraj nežen zbogom.

Nekaj minut pozneje so stotnika spravili na varno v hiši Honnetona Piacquesa.

Honneton je bil imovit kmet. Vse njegovo vedenje, zlasti pa velika previdnost, s katero je sprejel gosta, sta kazala, da niso zamudili prav ničesar, da bi mu ubili v glavo pomembnost prihajajočega gosta in njegove posebne zahteve.

Najboljše pri vsem je bilo, da so okna stotnikove sobe, kakor je Denis ugotovil, imela odprti pogled na grajski park in na vse osrednje gradu.

Denis je sedel in izpraševal novega gospodarja, kod drži pol do Beomonta.

»Tamle, monsieur,« je dejal Honneton, in pokazal na kos pokrajine, ki je kako miljo od tu izginjala v gostem zelenju visokega gozda.

Mariji se je to jutro v gradu rodilo začuda srečno jutro. Odkar je bila poročena, ni še doživela nobenega tako lepega dne. Njena nova hiša je bila ljubko bitje, veselo in razumno, nekako pri tridesetih letih, toda po videzu dosti mlajša. Že sinoci sta si bili povedali, koliko sta stari, ko je dekle krtačilo gospe lase in jih brez hlinjenj obdudovala.

»Ospa so vendar tako mladi — pa že vse leto poročeni s starim, gospodom!«